

Dydd Mawrth 19 Mai 2015 – Bore

TGAU LLADIN

A401/06 Lladin Iaith 1 (Mytholeg a bywyd domestig) (Haen Uwch)

Mae ymgeiswyr yn ateb ar y Papur Cwestiynau.

Deunyddiau a ddarperir gan OCR:

Dim

Deunyddiau eraill angenrheidiol:

Dim

Amser: 1 awr

Enw cyntaf yr ymgeisydd		Cyfenw'r ymgeisydd	
----------------------------	--	-----------------------	--

Rhif y ganolfan						Rhif yr ymgeisydd				
-----------------	--	--	--	--	--	-------------------	--	--	--	--

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

- Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau uchod. Ysgrifennwch yn glir ac mewn priflythrennau.
- Defnyddiwch inc du.
- Atebwch **bob** cwestiwn.
- Darllenwch bob cwestiwn yn ofalus. Gwnewch yn siwr eich bod yn gwybod beth mae'n rhaid i chi ei wneud cyn dechrau eich ateb.
- Ysgrifennwch eich ateb i bob cwestiwn yn y lle gwag a ddarperir. Os bydd angen lle ychwanegol, dylech ddefnyddio'r tudalennau â llinellau ar ddiwedd y llyfryn hwn. Rhaid dangos rhif/rhifau'r cwestiwn yn glir.
- **Peidiwch** ag ysgrifennu yn y codau bar.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

- Mae nifer y marciau sydd ar gael wedi'i nodi mewn cromfachau [] ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.
- **60** yw cyfanswm y marciau ar gyfer y papur hwn.
- Mae'r ddogfen hon yn cynnwys **12** tudalen. Caiff unrhyw dudalennau gwag eu nodi.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Mae tri darn, sy'n ffurfio stori gyflawn.

Darllenwch Ddarn A ac atebwch y cwestiynau.

Darn A

Rydyn ni'n gweld bod amheuson Jwno am ei gŵr yn wir.

olim Iuno irata erat, quod credebat Iovem fidelem non esse. itaque e caelo discedere constituit, ut ipsa cognosceret quid ille faceret.

Iuppiter tamen, qui ad terram iam descenderat, nympham pulcherrimam Ionem nomine amabat. ubi uxorem terrae appropinquantem conspexit, Ioni dixit, 'si Iuno te mecum videbit, consilium crudele parabit. formam vaccae igitur capere debes.'

sed Iuno, vacca visa, rem statim intellexit. dea, nunc iratissima, maritum rogavit ut sibi eam daret. tum Argum iussit vaccam semper custodire. nam sciebat Iovem vaccam captam abducturum esse.

Enwau

Iuno, Iunonis (b)

Iuppiter, Iovis (g)

Io, Ionis (b)

Argus, Argi (g)

Jwno (duwies a gwraig lau)

Iau (brenin y duwiau)

Io (nymff afon)

Argws (anghenfil sydd â llawer o lygaid)

Geirfa

nympha, nymphae (b)

forma, formae (b)

vacca, vaccae (b)

rem (gwrthrychol unigol)

maritus, mariti (g)

nymff

ffurf, ymddangosiad

buwch

'y gwir'

gŵr (*husband*)

1 olim Iuno irata erat, quod credebat Iovem fidelem non esse (llinell 1).

(a) olim Iuno irata erat. beth sy'n cael ei ddweud wrthym am Jwno?

..... [1]

(b) credebat Iovem fidelem non esse: beth roedd Jwno yn ei gredu?

.....

..... [2]

2 *itaque e caelo discedere constituit, ut ipsa cognosceret quid ille faceret* (llinellau 1–2).

(a) *itaque e caelo discedere constituit*: beth gwnaeth Jwno benderfynu ei wneud?

.....
 [1]

(b) *ut ipsa cognosceret quid ille faceret*: i ba bwrpas gwnaeth Jwno y penderfyniad hwn?

.....
 [2]

3 *Iuppiter tamen, qui ad terram iam descenderat, nympham pulcherrimam Ionem nomine amabat* (llinellau 3–4): beth sy'n cael ei ddweud wrthym am deimladau Iau tuag at Io?

..... [1]

4 '*si Iuno te mecum videbit, consilium crudele parabit. formam vaccae igitur capere debes.*' (llinellau 4–5).

(a) '*si Iuno te mecum videbit, consilium crudele parabit*': beth ddywedodd Iau y byddai Jwno yn ei wneud pe bai hi'n ei weld ef gydag Io?

.....

 [3]

(b) '*formam vaccae igitur capere debes*': beth awgrymodd Iau y dylai Io ei wneud?

.....
 [2]

5 *sed Iuno, vacca visa, rem statim intellexit* (llinell 6).

Mae **un** o'r gosodiadau canlynol yn gywir.

Ticiwch (✓) y blwch cywir.

- A** Gwelodd Jwno a'r fuwch ei gilydd a deall y gwir.
- B** Roedd Jwno yn deall y gwir cyn gweld y fuwch.
- C** Roedd Jwno yn deall y gwir wedi iddi hi weld y fuwch.
- D** Gwelodd y fuwch Jwno a deall y gwir.

[1]

- 6 *dea, nunc iratissima, maritum rogavit ut sibi eam daret* (llinellau 6–7): rhowch enw'r cymeriad sy'n cyfateb i'r gair yn y tabl. Mae un wedi cael ei wneud i chi.

Gair Lladin	Enw'r cymeriad
<i>maritum</i>	Iau
<i>sibi</i>	
<i>eam</i>	

[2]

- 7 *tum Argum iussit vaccam semper custodire. nam sciebat Iovem vaccam captam abducturum esse* (llinellau 7–8): pam gorchmynnodd Jwno i Argws warchod (*guard*) y fuwch?

.....

.....

..... [4]

5
TUDALEN WAG

Trowch y dudalen ar gyfer y cwestiwn nesaf
PEIDIWCH AG YSGRIFENNU AR Y DUDALEN HON

Darn B

Mae Argws yn ufuddhau i orchymyn Jwno, ond mae Io, sydd bellach yn fuwch, yn mynd i chwilio am ei thad.

Argus Ionem tam diligenter custodiebat ut in paene nullo loco sola ambulare posset. Argo spectante, nympha plurimas horas errabat. tandem vehementer lacrimans ad flumen patris Inachi advenit. ibi Io nomen suum in terra ungula scripsit, ut ostenderet quis esset.

deinde deus fluminis magno dolore superatus est. ‘quam miser sum!’ exclamavit. ‘num filia mea es?’

Enwau

Argus, Argi (g)

Argws (anghenfil sydd â llawer o lygaid)

Io, Ionis (b)

Io (nymff afon)

Inachus, Inachi (g)

Inachws (duw afon)

Geirfa

diligenter

yn ofalus, yn astud

nympha, nymphae (b)

nymff

erro, errare, erravi

rwy'n crwydro o gwmpas

flumen, fluminis (d)

afon

ungula, ungulae (b)

carn (*hoof*)

dolor, doloris (g)

galar (*grief*)

8 Cyfieithwch Ddarn B i Gymraeg da.

[20]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of 25 horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for handwriting practice.

Darllenwch Ddarn C ac atebwch y cwestiynau.

Darn C

Mae Iau yn dod i achub Io, ac o'r diwedd mae Jwno yn rhoi'r gorau i fod yn ddig.

Iuppiter, de caelo spectans, sensit patrem tristiolem filia esse. itaque Mercurium rogavit ut Argum peteret deleretque. nuntius deorum, cum ad terram advenisset, Argo celerrime appropinquavit. tum fabulam tam longam narravit ut Argus mox obdormiret. subito Mercurius caput Argi abscidit. ille statim periit.

Iuno tamen, quae credebat Ionem quoque puniri debere, volebat eam necare. sed nympha deae summa arte persuasit ne se laederet. tandem Io puella facta est et ad Aegyptum ivit, ubi nunc dea esse dicitur.

Enwau

Iuppiter, Iovis (g)
Mercurius, Mercurii (g)
Argus, Argi (g)
Iuno, Iunonis (b)
Io, Ionis (b)
Aegyptus, Aegypti (b)

Iau (brenin y duwiau)
 Mercher (negesydd y duwiau)
 Argws (anghenfil sydd â llawer o lygaid)
 Jwno (duwies a gwraig Iau)
 Io (nymff afon)
 Yr Aifft

Geirfa

fabula, fabulae (b)
obdormio, obdormire, obdormivi
abscido, abscidere, abscidi, abscisus
nympha, nymphae (b)
laedo, laedere, laesi, laesus

stori
 rwy'n mynd i gysgu
 rwy'n torri i ffwrdd (*cut off*)
 nymff
 rwy'n brifo/anafu (*I hurt*)

- 9 *Iuppiter, de caelo spectans, sensit patrem tristiolem filia esse* (llinell 1): beth sylweddolodd Iau wrth iddo edrych i lawr o'r awyr?

.....

.....

..... [3]

10 *Mercurium rogavit ut Argum peteret deleretque* (llinellau 1–2): pa **ddau** beth gofynnodd Iau i Mercher eu gwneud?

-
- [2]

11 *tum fabulam tam longam narravit ut Argus mox obdormiret* (llinellau 3–4): pam aeth Argws i gysgu?

-
-
-
- [3]

12 *subito Mercurius caput Argi abscidit. ille statim periit* (llinell 4).

Mae **un** o'r gosodiadau canlynol yn wir.

Ticiwch (✓) y blwch cywir.

- A** Bu farw Argws ar ôl i'w ben gael ei dorri i ffwrdd.
- B** Ar unwaith torrodd Argws ben Mercher i ffwrdd.
- C** Gan fod Argws wedi marw, torrodd Mercher ei ben i ffwrdd.
- D** Yn sydyn, cafodd pen Mercher ei dorri i ffwrdd a bu farw.

[1]

13 *Iuno tamen, quae credebat Ionem quoque puniri debere, volebat eam necare* (llinell 5).

(a) Beth roedd Jwno yn ei gredu am Io?

-
- [2]

(b) Beth roedd Jwno eisiau ei wneud?

- [1]

- 14 *sed nympha deae summa arte persuasit ne se laederet* (llinellau 5–6): sut gwnaeth y nymff berswadio Jwno i beidio â gwneud niwed iddi hi?

..... [2]

- 15 *tandem Io puella facta est et ad Aegyptum ivit, ubi nunc dea esse dicitur* (llinellau 6–7).

- (a) *tandem Io puella facta est*: beth ddigwyddodd i Io?

..... [1]

- (b) *nunc dea esse dicitur*: beth sy'n cael ei ddweud wrthym amdani nawr?

..... [2]

- 16 Ar gyfer pob un o'r geiriau Lladin yn y tabl isod, rhwch **un** gair Saesneg sy'n tarddu o'r gair Lladin a rhwch ystyr y gair **Saesneg** hwn yn Gymraeg.

Ysgrifennwch eich atebion yn y blychau. Mae un wedi cael ei wneud i chi.

Gair Lladin	Gair Saesneg sy'n tarddu o'r gair Lladin	Ystyr y gair Saesneg yn Gymraeg
<i>credebat</i>	credible	credadwy
<i>sola</i>		
<i>caput</i>		

[4]

DIWEDD Y PAPUR CWESTIYNAU

LLE YCHWANEGOL I ATEB

Os oes angen lle ychwanegol i ateb, dylech ddefnyddio'r tudalennau canlynol â llinellau. Rhaid dangos rhif/rhifau'r cwestiwn yn glir ar ymyl y dudalen.

A large area of the page is filled with horizontal dotted lines for writing, with a solid vertical line on the left side.

A large area of the page is reserved for writing, featuring a vertical solid line on the left side and horizontal dotted lines extending across the page.

Gwybodaeth am Hawlfraint

Mae OCR wedi ymrwmo i ofyn caniatâd i atgynhychu'r holl gynnwys trydydd parti y mae'n ei ddefnyddio yn ei ddeunyddiau asesu. Mae OCR wedi ceisio nodi a chysylltu â phob deiliad hawlfraint y defnyddir eu gwaith yn y papur hwn. I osgoi datgelu gwybodaeth sy'n gysylltiedig ag atebion i ymgeiswyr, atgynhychir pob cydnabyddiaeth hawlfraint yn Llyfryn Cydnabyddiaeth Hawlfraint OCR. Cynhychir hwn ar gyfer pob cyfres o arholiadau, ac mae ar gael i'w lawrlwytho oddi ar ein gwefan gyhoeddus (www.ocr.org.uk) ar ôl y gyfres arholiadau byw.

Os yw OCR yn anfwriadol wedi methu cydnabod neu glirio unrhyw gynnwys trydydd parti yn y deunydd asesu hwn, bydd OCR yn falch o gywiro hyn ar y cyfle cyntaf posibl.

Ar gyfer ymholiadau neu wybodaeth bellach, cysylltwch â: Copyright Team, First Floor, 9 Hills Road, Cambridge CB2 1GE.

Mae OCR yn rhan o'r Cambridge Assessment Group; Cambridge Assessment yw enw brand University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), sydd yn adran o Brifysgol Caergrawnt.